

නිකුත් කළේ ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

දිනය 2021 නොවැම්බර් මස 11 දින

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව "මෑතකාලීන ආර්ථික ප්‍රවණතා: 2021 සුවිශේෂ සිදුවීම් සහ 2022 අපේක්ෂා" ප්‍රකාශනය නිකුත් කරයි

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව "මෑත කාලීන ආර්ථික ප්‍රවණතා: 2021 සුවිශේෂ සිදුවීම් සහ 2022 අපේක්ෂා" ප්‍රකාශනය අද දින විද්‍යුත් මාධ්‍යයෙන් එළි දක්වන ලදී. මෙම ප්‍රකාශනය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වෙබ් අඩවිය හරහා සිංහල, දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි යන භාෂා තුනෙන්ම බාගත කළ හැකිය.¹

"මෑත කාලීන ආර්ථික ප්‍රවණතා" ප්‍රකාශනයෙහි අන්තර්ගත වන පරිදි 2021 වසරේ ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ සමස්ත නිරීක්ෂණය, 1වන පරිච්ඡේදයේ ඇතුළත් වන විශේෂ සටහන් සහ එහි පළවී ඇති තොරතුරු රූපසටහන පහත දැක්වේ.

ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය 2020 වසරේ දී කොවිඩ්-19 වසංගතය මගින් ඇති කළ පසුබෑමෙන් අනතුරුව ශක්තිමත් ලෙස නැගී සිටියේය. ආර්ථිකයේ ප්‍රධාන අංශ පුළුල් ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්වෙමින්, 2021 වසරේ පළමු භාගයේ දී මූර්ත ආර්ථිකය වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත 8.0%කින් වර්ධනය විය. රජය සහ මහ බැංකුව විසින් පුළුල් පරාසයක විහිදුණු ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයින් වෙත ලබා දෙන ලද සුවිශේෂී ප්‍රතිපත්ති උත්තේජන, දීපව්‍යාප්ත එන්තන්කරණ වැඩසටහන හා සමගාමීව තෝරාගත් සංවරණ සීමා ක්‍රමයෙන් ඉවත් කිරීම සහ ගෝලීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත්වීම, ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම සඳහා හේතුවිය.

අනෙකුත් සෘජු මූල්‍ය පහසුකම් සපයන අතර, ලිහිල් බදු ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙමින් 2019 වසර අවසානයේ දී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය උත්තේජන ක්‍රියාමාර්ග රජය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන ගියේය. ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයින් වෙත ලබා දුන් විශාල පරිමාණයේ ණය සහන 2021 වසරේ දී තවදුරටත් ලබා දුන් අතර, එමගින් වසංගත ව්‍යාප්තියේ රැලි කිහිපයක් මධ්‍යයේ ආර්ථිකයේ පාර්ශ්වකරුවන් මුහුණ දුන් මූල්‍ය ප්‍රවාහ අවහිරතා මගින් ඇති කළ බලපෑම යම්තාක් දුරට සුමටනය කිරීමට උපකාරී විය. 2020 වසර තුළ දී මහ බැංකුව විසින් ලබා දුන් පෙර නොවූ අත්දැකීම් මුදල් ප්‍රතිපත්ති සහාය මෙන්ම, 2021 වසරේ ජනවාරි මාසයේ සිට අගෝස්තු මාසය මැද දක්වා එම මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය පවත්වාගෙන යෑම හේතුවෙන් වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉතිහාසයේ පැවති අඩුම මට්ටම් දක්වා පහළ ගිය අතර, එමගින් ආර්ථිකය යළි නගා සිටුවීමට අවශ්‍ය ආයෝජන සඳහා පහසුකම් සලසමින් ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයින් වෙත ණය ලබා දීම සිදු විය.

ගෝලීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ වෙත වූ සීමිත ප්‍රවේශය මධ්‍යයේ දේශීය වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික පහළ මට්ටමක පැවතීමේ වාතාවරණය තුළින් රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු සඳහා ප්‍රතිලාභ අත් විය. නවද, වසංගතය හමුවේ පුළුල් වූ මූල්‍යන පරතරය පියවීම සඳහා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම තුළින් මහ බැංකුව විසින් රජය වෙත විශාල අරමුදල් ප්‍රමාණයක් ලබා දෙන ලදී. කෙසේ වෙතත්, විදේශීය අංශයේ අසමතුලිතතා සඳහා පිළියම් යොදන අතරම, මැදි කාලීනව ඇති විය හැකි උද්ධමනාත්මක පීඩන වළක්වා ගැනීම සඳහා 2021 වසරේ අගෝස්තු මාසය මැද දී ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික සහ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය (2021 වසරේ සැප්තැම්බර් මාසයේ සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි) ඉහළ නංවමින් මහ බැංකුව මුදල් ප්‍රතිපත්තිය දැඩි කිරීමට පියවර ගත්තේය.

¹ සිංහල ප්‍රකාශනය සඳහා වෙබ් යොමුව: <https://www.cbsl.gov.lk/si/ප්‍රකාශන/මෑතකාලීන-ආර්ථික-ප්‍රවණතා/මෑතකාලීන-ආර්ථික-ප්‍රවණතා-2021-සුවිශේෂ-සිදුවීම්-සහ-2022-අපේක්ෂා>

වෙළඳ භාණ්ඩ අපනයන, වසංගතයට පෙර පැවති මට්ටම් දක්වා ළඟා වූ අතර, ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත්වීම මෙන්ම, ගෝලීය වෙළඳපොළ තුළ සියලුම ප්‍රධාන වෙළඳ භාණ්ඩවල මිල ගණන් ඉහළ යෑම නිරූපණය කරමින් ආනයන වියදම ද ඉහළ ගියේය. වසංගත තත්ත්වය තුළ විදේශ විනිමය ප්‍රවාහ ගලා ඒම සීමා වීම මධ්‍යයේ, සමපේක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් මගින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ තවදුරටත් පීඩනයක් ඇති කළ අතර, ඒ හේතුවෙන් අපනයන ඉපයීම් රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා අනිවාර්ය අවශ්‍යතා පැනවීමට, විදේශ විනිමය අනුපාතික නිර්ණය සඳහා මාර්ගෝපදේශ සැපයීමට, සහ ඉන් අනතුරුව අත්‍යවශ්‍ය ආනයන වෙනුවෙන් මූල්‍ය සහාය සැපයීම සඳහා මැදිහත් වීමට මහ බැංකුවට සිදු විය. මේ අතර, දිගු කලක සිට පසුබෑමට ලක් වී ඇති සංචාරක කර්මාන්තය හේතුවෙන් සේවා වෙළඳාම අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය දුර්වල ව පැවති අතර, ගෝලීය සංචාරක කටයුතු නැවත ආරම්භ වීම සහ කොවිඩ්-19 සඳහා වූ එන්නත්කරණ වැඩසටහන් වේගවත් වීමත් සමඟ එම අංශය වේගයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. රටවල් අතර සංචරණය යළි ආරම්භ වීම, විදේශ සේවා නියුක්තිය සඳහා පිටත්වන සංඛ්‍යාව අඩු වීම, සහ බැංකු පද්ධතියෙන් පරිබාහිරව විනිමය ප්‍රතිලාභ සෙවීමත් මූලික වශයෙන් පිළිබිඹු කරමින්, වසංගතය මධ්‍යයේ ස්ථාවරව පැවති විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ ලැබීම් මෑත මාසවල දී මන්දගාමී විය.

විදේශීය අංශය තුළ මෑත කාලීනව ඉහළ ගිය අවදානම් සහ විදේශ විනිමය ප්‍රවාහ මන්දගාමී වීම හේතුවෙන් මූල්‍ය පද්ධතිය තුළ දක්නට ලැබුණු පීඩන සඳහා රජයේ සහ මහ බැංකුවේ ඒකාබද්ධ ප්‍රයත්න මගින් විසදුම් ලබා දීම සිදු වේ. වෙළඳ භාණ්ඩ සහ සේවා අපනයන මෙන්ම, විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ ලෙස ද ලැබෙන රටේ විදේශ විනිමය ඉපයීම් ප්‍රවර්ධනය සඳහා සාමූහික ක්‍රියාමාර්ග ගනිමින් සිටියි. මෙම ප්‍රයත්නවල සහාය ඇතිව විදේශීය ජංගම ගිණුමේ ශේෂය මැදි කාලීනව වැඩිදියුණු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මහා පරිමාණ ව්‍යාපෘති සඳහා වන විදේශ සෘජු ආයෝජන හා උපායමාර්ගික නොවන වත්කම් මුදල් වටිනාකම් බවට පරිවර්තනය කිරීම ඇතුළු අනෙකුත් ක්‍රියාමාර්ග මගින් ඉදිරි කාලය තුළ දී රජය වෙත සැලකිය යුතු මට්ටමේ ණය නොවන විදේශ විනිමය ලැබීම් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට හැකිවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, එමගින්, දැනට සාකච්ඡා මට්ටමේ පවතින මූල්‍ය පහසුකම්හි සහාය ද ඇතිව, විදේශ ණය සේවාකරණය සඳහා පහසුකම් සැපයෙනු ඇත. කෙටි කාලීන විචලනයන් පැවතිය ද, දළ නිල සංචිත ඉදිරි කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී ප්‍රමාණවත් මට්ටම් දක්වා වැඩි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතික දර්ශක මගින් පෙන්නුම් කරන පරිදි විනිමය අනුපාතික අඛණ්ඩව තරගකාරී මට්ටමක පවතී.

ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීමේ නියෝජිත ආයතන ඇතුළු විවිධ පාර්ශ්වයන් විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ණය සේවාකරණ ශක්‍යතාව පිළිබඳව සිදුකරන ලද සමපේක්ෂණ හමුවේ වුවද, රජය සියලුම විදේශ විනිමය වගකීම් පියවීය. මේ අතර, වසංගතය හමුවේ පුළුල් වූ අයවැය හිඟය, ආර්ථික කටයුතු සාමාන්‍යකරණය වීම සහ රජයේ සැලසුම්ගත වියදම් තාර්කිකකරණය කිරීම සමඟ මැදි කාලීනව අඩුවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

මේ අතර, ප්‍රධාන වශයෙන් ආහාර මිල ගණන් අඛණ්ඩව ඉහළ මට්ටමක පැවතීම, පරිපාලිත මිල ගණන් කිහිපයකට සිදු කළ සංශෝධන සහ ගෝලීය භාණ්ඩ මිල ගණන් ඉහළ යෑමට සමගාමීව තෝරාගත් ආනයන භාණ්ඩවල මිල පාලන ලිහිල් කිරීම හේතුවෙන් මතුපිට උද්ධමනය 4-6% අතර ඉලක්කගත පරාසයේ ඉහළ සීමාව අභිබවා ගියේය. ආර්ථිකයේ සමස්ත ඉල්ලුම් තත්ත්වයන් ශක්තිමත් වීම පිළිබිඹු කරමින්, මෑත කාලයේ දී මූලික උද්ධමනය ද ඉහළ ගියේය. කෙටි කාලීනව මතුපිට උද්ධමනය ඉලක්කගත මට්ටමට වඩා ඉහළින් පැවතිය හැකි වුවද, අවශ්‍ය පරිදි සුදුසු පූර්වෝපායික ප්‍රතිපත්ති තුළින් නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණ රාමුව යටතේ, මැදි කාලීනව උද්ධමනය ඉලක්කගත පරාසය තුළ පවත්වාගෙන යමින් ආර්ථිකයට එහි විභව වර්ධන මාවත වෙත ළඟා වීම සඳහා අවශ්‍ය සහාය ලබා දීම සහතික කිරීමට මහ බැංකුව කැප වී සිටියි.

වසංගතයේ බලපෑමට ලක්වූ ආර්ථිකය ස්ථාවර කිරීම සඳහා ගනු ලැබූ පියවර මධ්‍යයේ, දේශීය හා විදේශීය ආයෝජකයින්ගේ සහාය ඇතිව, අපනයනාභිමුඛ නිෂ්පාදන ආර්ථිකයක් නිර්මාණය කිරීම සහ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් විවිධාංගීකරණය සඳහා වූ රජයේ ප්‍රයත්න, මැදි කාලීනව ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ වර්ධන ගම්‍යතාව තිරසාරව පවත්වා ගැනීමට සහ ආර්ථිකයේ ස්ථාවර බව වැඩිදියුණු කිරීමට උපකාරී වනු ඇත.

ආර්ථික හා සමාජ කටයුතු සීමා කර තැබීමේ ආර්ථිකමය බලපෑම

මින් පෙර අන්වීදි සාර්ස් (SARS), H1N1 හෝ ඉබෝලා (Ebola) වැනි වසංගත අවස්ථාවල දී මෙන් නොව, කොවිඩ්-19 ව්‍යාප්ත වීම කෙටි කාලයක් තුළ ගෝලීය වසංගතයක් දක්වා වේගයෙන් විකාශය වීම නිසා ලොව පුරා රටවලට පෙර නොවූ ආකාරයෙන් ආර්ථික හා සමාජ කටයුතු සීමා කර තැබීමට සහ වෙනත් ආකාරයේ සංවරණ සීමා හඳුන්වා දීමට සිදු විය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ඇස්තමේන්තුවලට අනුව, 2020 වසරේ දී 3.1% කින් ගෝලීය ආර්ථිකය සංකෝචනය වීමෙන් එවැනි සීමා කිරීම්වල බලපෑම පිළිබිඹු වේ.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ද වසංගතය සහ ඒ ආශ්‍රිත ආර්ථික හා සමාජ කටයුතු සීමා කර තැබීම හා සංවරණ සීමා මගින් ඇති කෙරෙන සමාජ-ආර්ථික බලපෑම් ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. 2020 වසරේ මාර්තු-මැයි කාලය තුළ දී වසංගතයේ පළමු රැල්ල, රට පුරා ආර්ථික හා සමාජ කටයුතු දැඩි ලෙස සීමා කිරීමෙන් පාලනය කෙරුණු අතර, ඉන් අනතුරුව ක්‍රමානුකූලව එම සීමා ලිහිල් කරන ලදී. රට පුරා ආර්ථික හා සමාජ කටයුතු දැඩි ලෙස සීමා කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2020 වසරේ දෙවන කාර්තුවේ දී ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත 16.4% ක පසුබෑමක් වාර්තා කළේය. 2020 වසරේ ඔක්තෝබර්-නොවැම්බර් කාලය තුළ දෙවන රැල්ල මැඩලීම සඳහා තෝරාගත් ආර්ථික සහ සමාජ කටයුතු සීමා කිරීම් සහ සංවරණ සීමා යොදා ගන්නා ලද අතර, එමගින් ආර්ථිකයේ බිඳවැටීම යම් ප්‍රමාණයකට සීමා විය. එහෙත්, ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ක්‍රියාවලියට බාධා ඇති වූ අතර, සිව්වන කාර්තුවේ දී ආර්ථික වර්ධනය වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත 1.3% කට සීමා විය. ඒ අනුව, මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වර්ධන වේගය පිළිබඳ පෙර ප්‍රරෝක්තිය වන 5% ක පමණ අගයට සාපේක්ෂව, ශ්‍රී ලංකාව එහි ඉහළම ආර්ථික සංකෝචනය වන -3.6% ක අගයක් 2020 වසරේ දී වාර්තා කළේය. 2021 වසරේ අප්‍රේල් සිට දක්නට ලැබුණු වසංගතයේ තුන්වන රැල්ල මෙතෙක් පැවති විශාලතම ව්‍යාප්තිය විය. තුන්වන රැල්ල තුළ දී ද සුදුසු ලෙස තෝරාගත් සංවරණ සීමා ක්‍රියාත්මක විය.

වසංගතය පැතිරීම වැළැක්වීම සඳහා ආර්ථික හා සමාජ කටයුතු නාවකාලිකව සීමා කර තැබීම සහ සංවරණ සීමා පැනවීම අවශ්‍ය වුවද, එමගින් සාර්ව ආර්ථික කාර්යසාධනය වෙත ඇති වූ බලපෑම ඉතා දැඩි විය. 2019 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේ දී මහ බැංකුව විසින් සිදු කරන ලද ප්‍රරෝක්තියට අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ ද.දේ.නි.ය 2020 වසරේ දී රුපියල් ට්‍රිලියන 17.39 ක සහ 2021 වසරේ දී රුපියල් ට්‍රිලියන 19.17 ක මට්ටම්වල පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරිණි. කෙසේ නමුත්, වසංගතයත් සමඟ ආර්ථිකයේ ද.දේ.නි.ය 2020 වසරේ දී රුපියල් ට්‍රිලියන 14.97 ක් පමණක් වූ අතර, 2021 වසරේ දී එය රුපියල් ට්‍රිලියන 16.5 ක් පමණ වනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. මෙමගින් නාමික ද.දේ.නි.යෙහි වාර්ෂික පාඩුව රුපියල් ට්‍රිලියන 2.5 ක් පමණ අති විශාල අගයක් බව පෙන්නුම් කෙරේ.

ආර්ථිකයේ සෑම ප්‍රධාන අංශයකටම කොවිඩ්-19 වසංගතයේ බලපෑමෙන් මිදීමට නොහැකි වූ අතර, ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම හා සංචාරක ව්‍යාපාරය ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම්වලට අදාළව විදේශ විනිමය උපයන ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර වසංගතයෙන් දැඩි ලෙස පීඩාවට පත්ව ඇති බව සඳහන් කළ යුතුව ඇත. මෙම තත්ත්වය විදේශ විනිමය රට තුළට ගලා ඒම පහත වැටීම මගින් පිළිබිඹු කෙරෙන අතර, එමගින් විනිමය අනුපාතිකයේ ස්ථායීතාව මත අයහපත් බලපෑමක් ඇති වී ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය මත අහිතකර බලපෑම් ඇති කරනු ලැබේ. රාජ්‍ය මූල්‍ය පිළිබඳව සැලකීමේදී, රජයේ වියදම් වැඩි වීම මධ්‍යයේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල මන්දගාමී බව රජයේ ආදායම අඩු වීමට දායක වී ඇති අතර, එය රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයට සැලකිය යුතු පීඩනයක් ඇති වීමට සහ අමතර ණය ලබා ගැනීමට හේතු වෙයි.

ආර්ථික හා සමාජ කටයුතු සීමා කිරීම සහ සංවරණ සීමා පැනවීම මගින් සිදු වූ බලපෑම ශ්‍රම වෙළඳපොළ පැතිකඩ හරහා ද තක්සේරු කළ හැකිය. ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද 2020 වසරේ සිව්වන කාර්තුව සඳහා වූ ශ්‍රම බලකා සමීක්ෂණ කාර්තුවම වාර්තාවට අනුව, මිලියන 8.03 ක් වන රැකියාවේ නියුතු මුළු ජනගහනයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස තමන්ගේම වැඩකටයුතු කරන්නන්, ගෙවීම් නොලබන පවුලේ සාමාජිකයන් සහ පුද්ගලික අංශයේ සේවකයන් ප්‍රමාණය 82% ක් විය. තවද, 2019 වසර සඳහා වූ වාර්ෂික ශ්‍රම බලකා සමීක්ෂණ වාර්තාවට අනුව, අවිධිමත් අංශයේ රැකියා නියුක්තිකයන් මුළු රැකියා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 57.4% ක් විය. මෙයින් ඉස්මතු වනුයේ රැකියාවල නියැලෙන්නන් අතර පවා විශාල බහුතරයක් එවැනි බාධක හමුවේ අවදානමට ලක්වීමට ඉඩ ඇති බවය. තවද, අභ්‍යන්තර ගැටුම අවසන් වීමෙන් පසු වාර්තා වූ 4.4% ක සාමාන්‍ය විරැකියා අනුපාතිකයට සාපේක්ෂව, වසංගතය ආරම්භයේ සිට ශ්‍රී ලංකාව 5% ට වඩා වැඩි විරැකියා අනුපාතිකයක් වාර්තා කර ඇත. එවැනි ජීවනෝපායන් අහිමි වීම, විශේෂයෙන් දරිද්‍රතා රේඛාවට මඳක් ඉහළින් සිටින්නන් සහ සමාජ ආරක්ෂණ ජාලවලින් ආවරණය නොවන්නන්ගේ අවදානම සහ දරිද්‍රතාවය වැඩි කරයි.

2021 වසරේ පළමු භාගයේ දී දක්නට ලැබුණු ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම කෙරෙහි 2020 මාර්තු මාසයේ දී වසංගතය ආරම්භ වීමේ සිට විවිධ ක්‍රම තුළින් මහ බැංකුව මගින් ආර්ථිකයේ සියලුම පාර්ශ්වකරුවන් වෙත ලබාදුන් සුවිශේෂී සහාය හේතු විය. පෞද්ගලික අංශය, බැංකු අංශය සහ රජය වෙත ලබාදුන් සහාය මීට ඇතුළත් වේ. කොවිඩ්-19 ආශ්‍රිත අවහිරතා තුළින් ඇතිවුණු අයහපත් බලපෑම් යම්තාක් දුරකට සුමටනය කිරීම සඳහා මූල්‍ය අංශය විසින් ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයන් ඇතුළු ණය ලබාගන්නන් සඳහා පුළුල් පරාසයක සහායක් සැපයීය. බලපෑමට ලක් වූ ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයන් අයුතු ලෙස දඩ පැනවීම සහ බලහත්කාරයෙන් වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම්වලින් ආරක්ෂා කර ගැනීමට ද මහ බැංකුව පියවර ගත්තේය. කෙසේ වෙතත්, අහිතකර සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව සම්බන්ධ ගැටලු ඇති නොවන ලෙස එවැනි උත්තේජන ක්‍රියාමාර්ග අසීමාන්තිකව නොකඩවා ක්‍රියාත්මක කළ නොහැකිය. ඒ අතරම, ඉදිරියේ දී, අනාගත ණය ඇගයුම් කටයුතුවල දී මූල්‍ය ආයතන සහ ඔවුන්ගේ ගනුදෙනුකරුවන් අතර සබඳතා පවත්වාගෙන යෑමේ දී වසංගතයෙන් සිදු වූ බලපෑම් හඳුනා ගැනීම අවශ්‍ය වේ.

කොවිඩ්-19 වසංගතය සහ ඒ හා සබැඳි ආර්ථික සහ සමාජ කටයුතු සීමා කිරීම් මගින් ව්‍යාපාර හා පුද්ගලයින් කෙරෙහි කෙටි කාලීනව දැඩි බලපෑම් ඇති කරන අතර, එමගින් මැදි කාලීනව ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ සමස්ත වර්ධන ගමන් මග හා එහි විභවතාවයට බලපෑම් ඇති කරන විෂම වක්‍රයක් නිර්මාණය කෙරෙන බව ඉහත කරුණු මගින් අවධාරණය කෙරේ. ඉදිරියේ දී, වසංගතය හේතුවෙන් ජීවිත අහිමි වීම් අවම කිරීම සහ දිගු කාලයක් මුළුල්ලේ පවතින මන්දගාමී ආර්ථික වර්ධන තත්ත්වයෙන් මිදීමට දැඩි උත්සාහයක යෙදෙන ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය මත මෙම තත්ත්වයන් මගින් ඇති කෙරෙන ආර්ථික බලපෑම් අවම කිරීම යන කාරණා ද්විත්වය අතර තුලනයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා රජය විසින් පූර්වෝපායිකව සහ සියලු පැතිකඩ ආවරණය කෙරෙන ප්‍රවේශයකින් යුතුව අඛණ්ඩව කටයුතු කරගෙන යෑම අත්‍යවශ්‍ය වේ. රජයේ මූලිකත්වයෙන් දැනට සිදුකෙරෙමින් පවතින කොවිඩ්-19 ට එරෙහි එන්නත්කරණ වැඩසටහන මෙම තුලනය පවත්වාගෙන යෑමේ මූලික පදනම වේ. විශේෂයෙන් ම, 2021 වසරේ ජූලි මාසයේ සිට දක්නට ලැබුණු ඉහළ ඇගයීමකට ලක්වූ එන්නත්කරණයේ ප්‍රගතිය තුළින් ඉදිරි කාලයේ දී කොවිඩ්-19 මගින් ඇතිවිය හැකි අවහිරතාවන් අවම වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම සඳහා නිර්දේශිත සෞඛ්‍ය මාර්ගෝපදේශ මහජනතාව විසින් වඩා හොඳින් පිළිපැදීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. එමගින් පමණක් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය සඳහා සාර්ව සහභාගීත්වයෙන් යුතු සහ තිරසාර ආර්ථික වර්ධන ගමන් මගක් නිර්මාණය කිරීමට මග පාදන, සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව, වැඩිදියුණු වූ ආර්ථික වර්ධනය සහ ඉහළ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව යනාදියෙන් සමන්විත වඩාත් යහපත් ආර්ථික වක්‍රයක් නිර්මාණය කළ හැකි වේ.

කොවිඩ්-19 වසංගත ව්‍යාප්තිය මධ්‍යයේ මුදල් ප්‍රසාරණය

කොවිඩ්-19 වසංගතය ව්‍යාප්තිය සහ ඉන් ආර්ථිකය හා මූල්‍ය වෙළඳපොළ කෙරෙහි ඇති වූ පෙර නොවූ අන්දමේ බලපෑම හේතුවෙන් ලොව පුරා මහ බැංකුවලට සිය ආර්ථික සහ මූල්‍ය වෙළඳපොළ මත එමගින් ඇති කරන බලපෑම අවම කිරීමට හා එම ආර්ථික වසංගතය හේතුවෙන් අර්බුදයකට පත් වීම වැළැක්වීම සඳහා සාම්ප්‍රදායික නොවන ප්‍රතිපත්ති පෙර නොවූ පරිදි ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇතුළු සුවිශේෂී මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කිරීමට සිදු විය. ශ්‍රී ලංකාවේ තත්ත්වය ද මීට වෙනස් නොවීය. ශ්‍රී ලංකාව තුළ කොවිඩ්-19 ව්‍යාප්ත වීම මධ්‍යයේ ආර්ථිකයේ සියලු අංශවලට බලපෑම් ඇති කරමින් 2020 වසරේ මාර්තු-මැයි කාල සීමාව තුළ දී දීප ව්‍යාප්තව ආර්ථික හා සමාජ කටයුතු සීමා කර තැබීමට සිදු වූ අතර, ඉන් පසුව වසංගතයේ විවිධ රැළි වරින් වර ඇති වීමත් සමඟ අර්ධ වශයෙන් ආර්ථික හා සමාජ කටයුතු සීමා කිරීම සහ සංවරණ සීමා පැනවීම තුළින් මිලියන ගණනකගේ ජීවිතවලට සහ ජීවනෝපායන්වලට බලපෑම් ඇති කළේය. සංවරණ සීමා පැනවීම, කර්මාන්ත ශාලා වසා දැමීම සහ දේශීය නිෂ්පාදන කටයුතු නතර කිරීම මගින් අවිනිශ්චිතතා ඉහළ යෑම මෙන්ම දේශීය ඉල්ලුම මත සැලකිය යුතු කම්පනයන් ඇති වීමට හේතු විය. වෙළඳපොළ සහ ආර්ථිකය මත වූ කම්පනයේ බලපෑම අවම කිරීම සඳහා කඩිනම් සහ සැලකිය යුතු ප්‍රතිපත්තිමය මැදිහත්වීමක් අවශ්‍ය විය.

ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වසංගතය ආරම්භයේ දී මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගණනාවක් ක්‍රියාත්මක කළේය. ණය ලබා ගැනීමේ පිරිවැය අඩු කිරීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සිය ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩු කළ අතර, උපරිම සීමා පැනවීම මෙන්ම විශේෂ අඩු පොලී අනුපාතික යටතේ ණය යෝජනා ක්‍රම හඳුන්වාදීම තුළින් ඇතැම් ණය පොලී අනුපාතික පහළ දැමීම ද සිදු කළේය. තවද, ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කිරීම, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම තුළින් රජයට අවශ්‍ය අරමුදල් සම්පාදනය කිරීම සහ සෞභාග්‍යා කොවිඩ්-19 පුනරුද්ධ සහන පහසුකම් වැනි සහනදායී ණය යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් දේශීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ වෙත ද්‍රවශීලතාව සැපයූ අතර, එමගින් මූල්‍ය වෙළඳපොළ තුළ වන පීඩනය ලිහිල් කරමින් මූල්‍ය අවශ්‍යතා ඇති ආර්ථිකයේ විවිධ අංශ සඳහා ණය ලබා දීම දිරිමත් කරන ලදී. සහන ණය යෝජනා ක්‍රම කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වසංගතයෙන් පීඩාවට පත් වූ ව්‍යාපාරිකයන්ට සහ පුද්ගලයන්ට තවදුරටත් සහන සැලසූ අතර, නියාමන ලිහිල් කිරීම තුළින් මූල්‍ය ආයතනවලට ද සහාය සලසන ලදී. මීට අමතරව, දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා පහසුකම් සැලසීමට අවශ්‍ය ව්‍යවහාර මුදල් අවශ්‍යතාව සහ වසංගත තත්ත්වය ආශ්‍රිත අවිනිශ්චිතතා මධ්‍යයේ ආරක්ෂණ චේතනාව පදනම්ව ඉහළ ගිය ව්‍යවහාර මුදල් සඳහා වූ ඉල්ලුම සපුරාලීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව අඛණ්ඩව කටයුතු කළේය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් මෙලෙස ක්‍රියාත්මක කරන ලද ස්ථායීතාව කේන්ද්‍ර කරගත් සහ වර්ධන හිතකාමී ක්‍රියාමාර්ග තුළින් ශක්තිමත් වූ දේශීය ආර්ථිකය, විශාල ආර්ථික ව්‍යසනයක් වළක්වා ගැනීමට සමත් වූ අතර, ක්‍රමානුකූල ප්‍රගතියක් අත් කර ගනිමින් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සහ අපේක්ෂා සැලකිය යුතු ලෙස යථා තත්ත්වයට පත් විය. තවද, ආර්ථිකයේ වඩාත් ඵලදායී සහ අවශ්‍යතා ඇති අංශ සඳහා අඩු පිරිවැයක් යටතේ ණය ලබා දීමේ කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණු අතර, එමගින් එහි වර්ධන අපේක්ෂා තවදුරටත් ඉහළ නැංවීය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් ප්‍රකාශයට පත් කළ ලෝක ආර්ථික දැක්ම අනුව ගෝලීය වශයෙන් කඩිනම් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගවල සහය නොලැබුණි නම් ගෝලීය ආර්ථික පසුබෑම අවම වශයෙන් මීට වඩා තුන් ගුණයකින් විශාල විය හැකිව තිබුණු බවට අදහස් ඉදිරිපත් කර ඇති අතර, එමගින් ප්‍රතිපත්ති උත්තේජන ක්‍රියාමාර්ගවල වැදගත්කම සහ එවැනි ප්‍රතිපත්තිමය සහායක් නොමැතිව සිදුවිය හැකි ආර්ථික හානිය පිළිබඳ අවධාරණය කරයි.

ප්‍රතිපත්තිමය උත්තේජන ක්‍රියාමාර්ග සහ කොවිඩ්-19 එන්නත්කරණය සාර්ථක ලෙස දියත් කිරීම හේතුවෙන් ලොව පුරා ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රමයෙන් සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත් වීමත් සමඟ ලොව පුරා මහ බැංකු මුදල් ප්‍රතිපත්තිය දැඩි කිරීමේ අවශ්‍යතාව පෙන්වා දී ඇති අතර, ඇතැම් මහ බැංකු වසංගතය ආරම්භයේ සිට ලබා දුන් සහායයන් ආපසු හැරවීමට දැනටමත් පියවර ගෙන ඇත. මීට සමගාමීව, දේශීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රමයෙන් සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත් වීම සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉදිරියේ දී ඉල්ලුම මගින් ජනිත වන උද්ධමන පීඩන ඇති වීමේ හැකියාව නිරීක්ෂණය කරමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2021 වසරේ මැද සිට මුදල් තත්ත්වය දැඩි වීමට ඉඩ සැලසූ අතර, 2021 වසරේ අගෝස්තු මාසයේ මැද සිට ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ඉහළ නංවමින් සහ 2021 වසරේ සැප්තැම්බර් මාසයේ 01 වැනි දින සිට ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය ඉහළ නංවමින් සිය ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය අවසන් කරන බවට සංඥා කරන ලදී. තවද, රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් මත ඵලදා අනුපාතික, වෙළඳපොළ මගින් තීරණය වීමට ඉඩ හරිමින් රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා වන ප්‍රාථමික වෙන්දේසිවල ලංසු පිළිගැනීම සඳහා වූ උපරිම ඵලදා අනුපාතික ද 2021 වසරේ සැප්තැම්බර් මාසයේ මැද සිට ඉවත් කරන ලද අතර, ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ වෙන්දේසියේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය ද සීමා කරන ලදී. මීට අමතරව, දැනට පවතින දැඩි මුදල් තත්ත්වය තවදුරටත් පවත්වාගෙන යෑමේ අරමුණින් දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ තුළ පැවති හිඟ ද්‍රවශීලතා මට්ටම මධ්‍යයේ වුව ද, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව එක් දින සහ කාලීන ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් වෙන්දේසි අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන ගියේය. අවසාන වශයෙන්, දේශීය ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් වීමේ ක්‍රියාවලියට බලපෑමක් නොවන පරිදි, සාර්ව ආර්ථික හා මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණින් යුතුව, වසංගතය අතරතුර රජය වෙත ලබා දුන් සැලකිය යුතු මූල්‍ය සහාය ආපසු හැරවීමේ අවශ්‍යතාව හඳුනාගනිමින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 'සාර්ව ආර්ථික හා මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව සහතික කිරීම සඳහා වන සය මාසික පෙර දැක්ම' මගින් දක්වා ඇති පරිදි එවැනි මුදල් උත්තේජන ක්‍රමානුකූලව අඩු කිරීමට කටයුතු කරනු ඇත.

